

Herbert Krosowicki © Pressens bild

Kansler Schröder står vid Renate Künasts sida och solar sig i glansen av regeringens nya politiska stjärna. Annat var det vid utnämningen bara några veckor innan då Schröder inte ens närvarade.

Efter ett kort försök till försvar enligt engelsk modell tvingades lantbruksminister Karl-Heinz Funke att abrupt avgå.

Kanslerns överraskningsutnämning blev Renate Künast från De Gröna som fick ett jätteministerium under sig och blev titulerad Konsumentskyddsminister - Verbraucher-schutzminister - med ansvar för lantbruk och livsmedels-säkerhet.

Ett slag trodde många att den 46-åriga vänstersinnande juristen från Berlin hade fått rep nog att hänga sig själv med. Ingen kunde tro att hon, berlinskan som möjligen sett bondgårdar på vykort, skulle klara av att stå emot Europas mest välorganiserade bondelobby. Om Künast gjorde bort sig menade cynikerna, skulle det bara passa kanslern som anses vilja byta regeringspartner vid nästa val.

Lite blek verkade Künast själv vid sitt första framträdande inför Bundestag, den tyska riksdagen, och det var få som ens brydde sig om att höra på hennes korta statement som nyutnämnd minister. Det var ett kort tal, inga frågor, inga svar, och ingen kansler Schröder närvarande.

Ett par veckor senare, har Künast gjort en politisk kometkarriär. Hon rider på opinionsvågen och tar fram förslag om en långtgående förändring i ekologisk riktning, för det tyska lantbruket. Förslag som för ett par veckor sedan hade kunnat te sig som gröna drömmar blir nu officiell politik i Tyskland.

Tyskarna har tagit den lilla energiska kvinnan till sina hjärtan. Antagligen mest därför att hon vågar säga saker rakt ut som svindoping, jordbruksfabriker, subventionsberoende, och rakt i ansiktet på de berörda bondorganisationerna och representanter för livsmedelsindustri och handel.

När kansler Schröder demonstrativt står vid Renate Künasts sida då hon lägger fram sitt lantbrukspolitiska program är det inte bara för att stödja henne, utan också för att sola sig i glansen av regeringens nya politiska stjärna.

Detaljerna i lantbruksprogrammet är få, men riktningen är klar.

MÅLET

Målet är att tjugo procent av tyskt lantbruk ska vara ekologiskt om fem år. De 27 miljarder tyska mark som i dag stödjer lantbruket på olika sätt, ska i grunden fördelas om för att nå dessa mål.

Aldrig tidigare har en politiker tagit sig in på den politiska huvudarenan så snabbt som Renate Künast. I de senaste opinionsundersökningarna är hon den populäraste kvinnliga politikern, bara kansler Schröder och utrikesminister Fischer är populärare just nu.

Ingen tänker mer på Karl-Heinz Funke, trots att det bara är några månader efter hans avgång. Funkes stora misstag var att han alltför länge hävdade att Tyskland var BSE-fritt.

Mer politiskt stöd kan inte Künast önska sig, utom möjligen på sitt eget ministerium, där de flesta medarbetarna är uttalar konservativa eller liberala.

Så länge BSE-larmet tjuvar och nya fall rapporteras varje vecka så kommer kraven på förändringar vara enormt starkt. Över 45 fall har hittills konstaterats sedan i november. Det gör att Künast kan driva igenom förändringar i rasande fart.

Redan har Bundestag beslutat om en ny BSE-lagstiftning i ett snabbförfarande, som ger nya och större befogenheter för Künast.

BSE-lagen gör det nu möjligt att en hel besättning omedelbart kan avlivas vid ett konstaterat BSE-fall. Straffsatsen är märkbart skärpt för brott mot förbudet mot köttmjölsfoder till djur: Maximalt fem års fängelse.

Det har kommit nya krav när det gäller säkrare kadaverhantering. Här är det ännu oklart vem som ska betala de ökade kostnaderna. Bönderna är rädda för att de kommer att drabbas och protesterar högljutt.

MÄNNISKOR FÖRST

Inför de klagande bönderna, säger Künast krasst, att hon sätter skyddet för människor först. Så länge det inte är vetenskapligt bevisat att BSE inte kan överföras till människor kommer man också fortsätta med de impopulära försiktighetsåtgärderna.

Det var brattom med en nya BSE-lagstiftningen. Inte minst efter att förvaltningsöverdomstolen i Berlin nyligen givit lantbrukare rätt, som vägrat delta i den förra masslakten på 5 000 importdjur 1997. Detta eftersom

det inte var förenligt med den ännu gällande djurskyddslagen. De cirka 100 lantbrukare som då vägrade slakta sina kor, fick alltså rätt i efterhand. Efter den nya BSE-lagen, förhindras ytterligare sådana domar.

Kraven på fler lagförändringar lär komma, som konsekvens inte bara av BSE-utan även den föreslagna masslaktningen av djur. Den tyska djurskydds föreningen har stämt

Renate Künast för att hon verkställer EU:s masslaktning. Enligt nuvarande lagstiftning får inte djur avlivas utan giltigt skäl. Djurskydds föreningen menar att masslakten har tillkommit för att få bort ett köttöverskott på marknaden och att det inte är ett giltigt skäl i lagens mening. Det är dock osäkert om stämningen kvarstår, eftersom regeringen för närvarande utreder att skicka slaktdjuren till det hungande Nordkorea, och inte förstöra köttet. Vid en eventuell koreaexport drar djurskydds föreningen tillbaka stämningen.

Någon större fruktan inför att inte kunna förändra den rådande lagstiftningen bör inte Künast ha. Hon är utbildad jurist, och BSE-lagstiftningen antogs inte bara av regeringspartierna utan även av den kristdemokratiska oppositionen utan större diskussion.

Kostnadsfördelningen är en hårdare nöt att knäcka. I det federala Tyskland finns alltid en strid i nästan alla kostnadsfrågor, vem som ska betala. "Bund" det vill säga staten Tyskland, eller "Länder" de enskilda förbundsländerna.

Den ständigt pågående trätan kan liknas vid en strid mellan kommuner och stat i Sverige, fast betydligt tuffare, och mer komplicerad eftersom det oftast gäller betydligt mer pengar.

BSE-bekämpningen kommer att kosta minst 2,8 miljarder mark hävdar Bonderörelsen. Statskassan kommer att bidra med en miljard mark har kansler Schröder lovat. Det fattas då 1,8 miljarder, som förbundsländerna ska stå för. Här har förhandlingarna om den framtida kostnadsfördelningen knappt ens börjat och protesterna är givetvis höga från förbundsländerna som vill ha mer bidrag av staten.

Undantaget är Bayern som utfäst sig att betala 600 miljoner mark. Detta ska ses i ljuset av att just Bayern med

ministerpresident Edmund Stoiber i spetsen under lång tid försökte förringa faran för BSE. För knappt ett år sedan protesterade han mot de "överdrivna" EU-reglerna för användandet av hjärna och ryggmärg i exempelvis korv.

Renate Künast försöker dock inte plocka politiska poäng på CSU:s misstag i Bayern (CSU är den mest aggressiva kritikern till De Gröna). I stället väddar hon till de andra förbundsländerna: Följ Bayerns exempel, ge ordentligt med bidrag till BSE-bekämpningen, då kan vi inte enbart avvärja en katastrof utan även skapa en framtid för lantbruket i Tyskland.

Ett faktum som talar för att BSE-krisen är långt ifrån över är att antalet konstaterade fall stiger stadigt och experter gör antaganden om cirka 250 fall under det kommande året.

En av de främsta nyhetstidningarna i Tyskland, Der Spiegel, har dessutom övertrygget redogjort för hur engelskt köttmjöl på skumma vägar i tusentals ton importerats till Tyskland även efter importförbudet.

Men det är inte bara de som fifflat med foder av oklar härkomst som riskerar få nya BSE-fall. Tragiskt nog drabbas även små familj jordbruk. Vid ett av BSE-fallen i Bayern konstaterades att kalvarna blivit smittade av mjölkersättning, som innehållit djurfetter, av BSE-smittade djur. Djurfetterna förbjöds först 1997 för framställning av mjölkersättning.

Efter det senaste misslyckade jordbruksministertoppmötet i Bryssel var pressreaktionerna överraskande positiva för Renate Künast.

I sin tidigare politiska karriär har Renate Künast haft talangen att hitta rätt partner och rätt kompromiss vid rätt tidpunkt. Vilka kompromisser som hon lyckas med gentemot EU, går inte att ens gissa i dag.

FISCHLERS PLAN KATASTROF

Skeptikerna manar att Renate Künasts avvisande av Fischlers förslag till gräns för bidrag för mer än 90 handjur och sänkt djurtäthet, är ett tecken på att hon övergivit en av sina positioner, till förmån för bondelobbyn. Andra hävdar att storleken på gårdarna inte är det viktiga för om ett lantbruk bedrivs ekologiskt eller ej och att Fischlers plan vore katastrofal för östra Tyskland med sina ombildade statsjordbruk som i dag är jättelika gårdar på flera tusentals hektar. Jordbruk som är oerhört gynnade av EU:s bidragssystem

Sanningen kanske är att varken Künast eller någon annan politiker, kan acceptera att Tyskland i ett slag förlorar mer än 20 miljarder mark i EU-bidrag om man följer Fischlers förslag.

Vilka kompromisser som Tyskland nu än lyckas förhandla sig fram till, så har BSE-krisen hanterats på annat sätt här än i England. Här har den under ledning av Renate Künast, blivit början till ett omläggning av tyskt lantbruk. Hur snabb omvandlingen kommer att gå och hur ekologiskt slutresultatet blir, vet vi inte i dag. Men att tyskt lantbruk har tvingats starta en omorientering efter BSE-krisen som kommer att ha konsekvenser för EU:s politik av en omfattning som vi nu bara anar, är helt klart. □

” Den nya BSE-lagen gör det nu möjligt att en hel besättning omedelbart kan avlivas vid ett konstaterat BSE-fall.